

SALDIRGANLIK

- Doç. Dr. Fatma Gül
Cirhinlioğlu

Saldırganlık Nedir?

- 1-Duygusal Tanımlar:** Saldırganlık bir öfke duygusu sonucunda ortaya çıkan bir davranıştır.
- 2 -Güdüsel Tanımlar:** Bir davranışın saldırgan olarak nitelendirilip nitelendirilmemesinde kullanılan kriter, davranışın ardında yatan niyet (neden) dir. Buna göre, bir davranış bir başkasını incitmek amacıyla yapılmışsa (fiziksel ya da psikolojik olarak zarar verme amacıyla yapılmışsa) saldırgan davranıştır.
- 3 -Davranışsal Tanımlar:** Bu tanımlar göre, kişinin amacı ne olursa olsun eğer bir davranış başkasına zarar veriyorsa bu davranış saldırgan bir davranıştır.

Özetle, saldırganlık, doğrudan bir başkasının yaşamına zarar verme, onu incitme amacı taşıyan herhangi bir davranış şeklidir.

Bu tanıma göre saldırganlık;

- Diğer kişiye zarar veren bir davranıştır.
- Maksatlı olarak yapılır.
- Kurban zarar verici davranışı istememektedir.

Saldırganlık Nedir?

Saldırganlık, başka bir kişiye zarar vermek amacıyla yapılan herhangi bir davranıştır.

- Hareket halindeki arabadan ateş açmak,
- Çete savaşları,
- Eş ve çocuk tacizi,
- Okul çatışmaları,
- Kabadayılık
- Nefret cinayetleri,
- Kızgın işçilerin intikam cinayetleri
- Trafik canavarlığı,
- Taciz davranışları

Birer saldırganlık örnekleridir.

SALDIRGANLIK TÜRLERİ

1 – Saldırganlığın nedenlerine göre;

- a) Tepkisel saldırganlık: Bir provokasyon sonucunda bir tepki olarak ortaya çıkan saldırganlıktır.
- b) Araçsal saldırganlık: Belirli bir amaca ulaşmak için ortaya konan saldırgan davranışlardır. Kişi amacına ulaşmak için saldırganlığı bir araç olarak kullanır.

2 – Saldırganlığın ifade ediliş şekline göre;

- a) Direkt – Dolaylı saldırganlık
- b) Aktif – Pasif saldırganlık
- c) Sözel – Fiziksel saldırganlık

F
İ
z
i
k
s
e
l

Direkt

Aktif

Tokat atmak
Cinayet

Pasif

Fiziksel varlık ile
amaca ulaşmayı
engelleme

Dolaylı

Aktif

Kiralık katil
tutmak

Pasif

Tüm şartlar uygun
olmasına rağmen
yaralı birine yar-
dım etmemek

S
ö
z
e
l

Küfür etmek,
Hakaret etmek

Küsmek
Konuşmayı
reddetmek

Dedikodu
yapmak,
söylentiler
çıkarmak

Dedikoduların
yalan olduğu
bilindiği halde
karşı çıkmamak,
korumamak

SALDIRGANLIĞIN NEDENLERİNE İLİŞKİN YAKLAŞIMLAR

1-Saldırganlığın Nedenlerini İçsel Faktörlere Bağlayan Açıklamalar

- a)İçgüdü Kuramları
- b)Biyolojik-Genetik Açıklamalar
- c) Sosyo-Biyolojik Yaklaşım

2-Saldırganlığın Nedenlerini Dışsal Faktörlere Bağlayan Kuramlar

- a)Sosyal Öğrenme Kuramı
- b)Engellenme-Saldırganlık Kuramı

3-Saldırganlığı Bireysel Ayrılıklar Açısından Ele Alan Görüşler

- a) A Tipi Davranış Örüntüsü
- b) Kontrol Odağı İnancı
- c) Duyguların Kontrolü
- d)Ağır ruhsal bozukluklar (şizofreni, paranoid bozukluklar, antisosyal ve sınır kişilik bozukluğu)
- e) Diğer bazı kişilik özellikleri

4-Saldırganlığın Toplumsal Belirleyicileri

5-Saldırganlık Üzerinde Etkili Olan Şeyler

- a) Bazı itici durumlar
- b) Grup etkisi
- c) Medya
- d) Kültür

1-Saldırganlığın Nedenlerini İçsel Faktörlere Bağlayan Kuramlar

a)İçgüdü Kuramları

İçgüdü kuramları insanlarda görülen saldırgan davranışları doğuştan gelme bir saldırganlık içgüdüsüyle açıklarlar. Freud, Lorenz ve Dart gibi kuramcılar bu kuramın savunucuları arasındadırlar.

Freud'a göre, saldırgan davranışların nedeni bilinçaltına itilen ölüm içgüdüleridir. İnsanlarda görülen saldırgan davranışlar, bastırılan ölüm içgüdülerinin dış dünyaya yöneltilerek tatmin edilmesinin bir sonucudur.

Lorenz'e göre, insanlarda görülen saldırgan davranışların hemen hemen hepsi saldırganlık içgüdüsünün yarattığı enerjinin boşalmasıdır. Modern toplumlarda saldırganlık içgüdüleri bastırıldığı için, bu içgüdülerin yarattığı enerji rekabet, başarı arzusu, saldırgan politik fikirlerle boşaltılmaktadır.

b)Biyolojik-Genetik Açıklamalar

1-Beynin yada Sinir Sisteminin Etkisi: Saldırgan davranışların hipotalamus tarafından kontrol edildiği yolunda bulgular elde edilmiştir. Bireyin sinir sistemindeki bir hasar (kafa travmalarına bağlı) saldırgan davranışlar sergilenmesine yol açabilmektedir.

2-Genetik Etkiler: Bu çerçevede üzerinde en çok durulan konu cinsiyet kromozomları ile saldırganlık arasındaki ilişki olmuştur. Bu çalışmalarda genellikle erkeklik kromozomuyla saldırganlık arasında bir ilişki olabileceği düşünülmüştür (Örneğin XYY anormalliği). İnsanlarda genetik etkiler . Hepimiz farklı bir grup genle dünyaya geliyoruz. Bu gen gurupları vücudumuzu ve beynimizi meydana getiren binlerce parçanın üretimini ve birleştirilmesini düzenleyen kimyasal yönergeleri içerir.

Araştırmalar genetik faktörlerin saldırgan davranışların gelişmesinden sorumlu olan davranışların %34'ünü oluşturduğunu tespit etmiştir.

Araştırmalar genetik faktörlerin insanları kısmen de olsa saldırganlığa yatkın hale getireceğini gösteriyor. Ancak bu saldırganlığın gerçekten meydana gelip gelmeyeceği olasılığı iyi veya kötü çevresel etkilere bağlıdır.

3-Biyokimyasal Etkiler: Laboratuvar deneyleri ve polis kayıtlarına göre, alkolün insanlar provoke edildikleri zaman saldırgan davranışın sergilenmesiyle ilgili sınırlamaları azalttığı görülmüştür. Alkol dışında, kan şekerinin düşük olması da saldırganlığı arttırmaktadır. Saldırganlık, erkek cinsiyet hormonu olan Testosteron tarafından etkilenmektedir. Beyindeki sinirsel iletimi sağlayan maddeler olan nörotransmitterlerin (norepinefrin+, dopamin+, serotonin-) saldırganlıkta etkili olduğu son yıllarda araştırılan konular arasındadır.

4-Artmış Fizyolojik Uyarılma: Bazı çalışmalar yarışma etkinlikleri, aşırı alıştırma, provakatif filmler seyretme gibi çeşitli kaynaklardan köken alan artmış uyarılmışlık halinin açık saldırganlığı arttırdığını göstermişlerdir.

■ Genler iyi/kötü çevre ile etkileşime girer.

Kötü genleri miras alan erkek çocukların bazıları suçlu olmayan anne babalar tarafından evlat edinilmiş ve iyi bir çevrede yetiştirilmiştir. Bu çocukların %7 si suç işlemiştir.

Kötü genleri miras alan erkek çocukların bazıları suça eğilimli anne babalar tarafından kötü bir çevrede yetiştirilmiştir. Bu çocukların %40 si suç işlemiştir.

Genler fiziksel taciz ile etkileşime girer.

Fiziksel, cinsel yada duygusal tacize uğrayan çocukların bazılarının yetişkinliklerinde şiddete yatkın olurken bazıları olmaz. Neden?

Araştırmalar tacize uğrayan ve beyinlerindeki nöroiletici seviyelerinde anormalliğe sahip olan bir gene sahip olan çocukların 26 yaşına kadar şiddet içeren bir suçtan mahkum olma ihtimalinin 3 kat fazla olduğunu göstermiştir. Bu genler kendi başına antisosyal davranışlara sebep olmamaktadır.

c) Sosyobiyojik Yaklaşım

Sosyobiyojoloji sosyal davranışları canlıların evrimi ile açıklayan bir yaklaşım biçimidir. Bu yaklaşıma göre saldırganlık genetik temellidir ve evrim sürecinin sonucudur. Sosyobiyojik yaklaşıma göre, saldırganlık hayatta kalma ve dolayısıyla genleri bir sonraki kuşağa aktarma açısından önem taşıyan davranış örüntülerinden bir tanesidir.

2-Saldırganlığın Nedenlerini Dışsal Faktörlere Bağlayan Kuramlar

a) **Sosyal Öğrenme Kuramı:** Sosyal öğrenme kuramcılarına göre, saldırganlık diğer tüm davranışlarımız gibi, öğrenme yoluyla sonradan kazanılmıştır. Bu öğrenme yaşantısı temelde iki mekanizmayla gerçekleşir.

1) Pekiştirme

- Anne-baba çocuğunun saldırgan davranışlarla istediğini elde etmesine izin verir.
- Anne-baba çocuğunun saldırgan davranışlarını onaylayarak, överek pekiştirebilirler.

2) Taklit

Saldırgan davranışların öğrenilmesini sağlayan ikinci mekanizma modellerin gözlenmesidir. Çocuğun modeli sevmesi veya sevmemesi gibi etkenler saldırganlığın derecesini etkiler.

b) Engellenme Saldırganlık Kuramları

Bu kuramda saldırganlığın içgüdüsel bir davranış olduğu ret edilmekte ve saldırgan davranışların engellemelerden kaynaklandığı savunulmaktadır.

Engellenme: Bireyin belirli bir amaca ulaşmasını önleyen koşullardır. Engellenme bireyde öfke olarak adlandırılan bir duygusal uyarılmışlık hali yaratır. Bu uyarılmışlık, saldırgan davranış için içsel bir hazır olma durumu doğurur. Engellenme her zaman saldırganlığa yol açmaz. Sosyal kurallar , bilişsel faktörler saldırganlığı engelleyebilir.

Engellenme hangi koşullarda saldırgan davranışa yol açar?

- Engellenme keyfi olarak yapılmışsa saldırganlık artar.
- Eğer engellenme kişi için beklendik bir olaysa, pek fazla saldırgan davranış göstermez. Engellenme kişinin beklemediği bir durumsa daha fazla saldırganlık gösterilir.
- Genellikle kişiler karşılık görececeklerini hissederlerse daha az saldırgan davranış gösterirler.
- Bir engellenme söz konusu olduğu zaman ortamda saldırganlığı hatırlatacak bir ipucu (bıçak, tabanca, vb.) olduğunda bireylerin saldırgan davranış gösterme olasılıkları artar.

3-Saldırganlığı Bireysel Ayrılıklar Açısından Ele Alan Görüşler

Bazı araştırmacılar, saldırganlığı bireylerin kişilik özellikleri ile açıklamak ya da hangi kişilik özelliklerine sahip kişilerde saldırgan davranışların daha fazla görülebileceğini açıklayabilecek kuramlar geliştirmek üzere çalışmalar yapmışlardır.

a) A Tipi Davranış Örüntüsü: A tipi davranış örüntüsü yarışmacı bir başarı isteğini ifade eden bir dizi kişilik özeliğini içerir. A tipi davranış biçimi içinde olan kimseler, yoğun dürtüleri olan, ihtiraslı, rekabetçi ve zamana karşı yarışan ve kalp krizi geçirme olasılıkları diğerlerine göre daha yüksek olan insanlardır. İş yada meslek bu kişilerin en fazla önem verdikleri yaşam boyutudur. A tipi davranış örüntüsü yarışmaya dayalı başarı çabası, hızlılık ve acelecilik, saldırganlık ve düşmanlık gibi üç tipik özellik boyutu altında formüle edilir. Bu kişiler ben merkezcidirler, çabuk ve kolay kızarlar, hoşgörüsüzdürler.

b) Kontrol Odağı İnancı

Kontrol Odağı İnancı, bireylerin geçmişlerindeki pekiştirici yaşantılarına dayalı olarak davranışlarının sonuçlarını kendi kontrollerine veya kendi dışındaki odakların (örneğin, şans, kader, tanrı, vb.) kontrollerine bağlamaları sonucu oluşan bir özelliktir. İnsanlar çevreleri ile ilişkileri düzenleme ve inançlarını kontrol etme açısından iki gruba ayrılırlar.

- a) **İçsel Kontrole İnanma:** İnsanların, başlarına gelebilecek iyi ve kötü olayları kontrol edebileceğine inanmalarınıdır.
- b) **Dışsal Kontrole İnanma:** İnsanların, başlarına gelebilecek iyi ve kötü olayların kendi kontrolleri dışında olduğuna inanmalarınıdır.

Araştırmalar içsel kontrole inanan insanların, dışsal kontrole inanan insanlara nazaran, saldırgan davranışlarda bulunma olasılıklarının daha yüksek olduğunu göstermiştir (Halloran, vd., 1999).

c) Duyguların Kontrolü

- a) **Aşırı kontrollü saldırganlar:** Duygularını aşırı ölçüde kontrol altında tutan ve saldırganlık duygularını kolay kolay ifade etmeyen kişilerdir.
- b) **Aşırı kontrolsüz saldırganlar:** Saldırganlık duygularını hiç kontrol etmeyen, en ufak bir nedenle bu saldırgan duygularını eyleme döken kişilerdir.

Araştırmalar öldürme ve öldürmeye teşebbüs gibi ciddi saldırgan davranışların “aşırı kontrollü saldırganlar” arasında daha sık görüldüğünü ileri sürmektedir.

d) **Ağır ruhsal bozukluklar:**Şizofreni, paranoid bozukluklar, antisosyal ve sınır kişilik bozukluğu.

e) **Diğer bazı kişilik özellikleri:** Düşünmeden hareket etmek, düşük empatiye sahip olmak, başkaları üzerinde baskı kurma isteği

4-Saldırgan davranışın toplumsal belirleyicileri

Toplumsal şiddetin bugüne kadar üzerinde en çok durulan belirleyeni, ekonomik yoksunluk ve toplumsal huzursuzluğa verilen tepkilerdir.

Bugüne dek yapılan çalışmaların çoğunda şiddet ve saldırganlıkla ilgili eylemleri ve suçları daha çok 15-30 yaş arasında, erkek, fakir, şehirli nüfustan, ülkede etnik veya toplumsal olarak düşük bir gruba mensup bireylerin gerçekleştirdiği bulunmuştur. Bunun toplumlar arasında pek değişmeyen bir bulgu olması, kültürel ve alt-kültürel değerlerin şiddet üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Bu etkenler bireysel özelliklerle bir arada işleyerek etkili olabilmektedir.

- İstatistikler, şiddet olaylarının daha çok gençler tarafından gerçekleştirildiğini ve gençlerin daha çok suça eğilim gösterdiklerini ortaya koymaktadır. Bunun nedenleri çok çeşitlidir. En başta gelen nedenler arasında bu dönemde saldırgan dürtülerde artma olması gelir. Beynin karar verme ile ilgili bölümünün (prefrontal korteks) erken yetişkinliğe kadar tam olarak gelişmemiş olması ve bu nedenle ergenlerin düşünmeden hareket etmeye ve tehlikeli davranışlarda bulunmaya daha yatkın olması. Tepkilerin sözden çok eylemler ve davranışlarla gösterilmesi, hormonal ve biyolojik değişiklikler; fiziksel güç ve enerjideki artış, bu durumun diğer nedenleri arasında sayılabilir.
- Toplumun ve dolayısıyla gençlerin çok büyük kesimi için yoksullaşma, göç, ani kültürel değişim, teknomedyatik dünyadan gelen uyaran bombardımanı gençlerdeki saldırgan davranışları açıklayan diğer etkenlerdir.

5-SALDIRGANLIK ÜZERİNDEKİ ETKİLİ OLAN ŞEYLER

a) BAZI İTİCİ DURUMLAR

- 1) Ağrı, Acı
- 2) Sıcaklık (35 derece ve üstü)
- 3) Kötü Kokular, Gürültü, Sigara Dumanı ve Havayı Kirliliği
- 4) Saldırıya Uğramak, Doğrudan provoke edilme: Kasıtlı saldırı karşıt saldırıyı doğurur. Araştırmalarda elde edilen bulgulara göre, fiziksel kötüye-kullanım ve alay insanlarda saldırgan davranışları arttırmaktadır.
- 5) Kalabalık: Kişi bir ortamda yeterli alana sahip olmadığını düşünürse strese girer. Bir otobüse tıka basa doluşmak ya da küçük bir odada üç kişinin yaşaması gibi.
- 6) Silahların varlığı ve kolay ulaşılabilir olması

b) GRUP SALDIRGANLIĞI

Bireyin saldırganlık tepkilerinin teşvik edildiği durumlarda, grup etkileşiminin var olması, bireyin saldırganlık miktarında bir artışa neden olur. Gruplar sorumluluğu yayarak, saldırganlık tepkilerini abartabilirler. Kalabalık içinde kişi bireyselliğini yitirir, davranışlarından daha az sorumlu hale gelir. Anonimlik yalnız halimize göre saldırganlığımızı daha rahat göstermemizi sağlar.

c) MEDYA

Laboratuarda yapılan araştırmalara göre saldırganlık ögesi taşıyan filimler saldırgan davranışların artmasına neden olurlar. Ancak, alanda yapılan araştırmalarda ise bu konuda tutarlı sonuçlar elde edilememiştir.

Yapılan çalışmalardan hareketle saldırganlık üzerinde sinema ve TV' nin etkisi konusunda sonuç olarak 3 değişik türde görüş ortaya çıkmıştır:

- 1 – Laboratuar araştırmalarına göre saldırgan içerikli filmler seyretmek saldırgan davranışları arttırır.
- 2 – zellikle alan araştırmalarının sonuçları arasındaki tutarsızlıktan hareketle sinema ve TV'nin saldırganlığı arttırdığına dair yeterli kanıtlar bulunamamaktadır. Yani, saldırganlığa yol açan başka etkenler de vardır.
- 3-şiddet içerikli filmler zaten saldırgan eğilimleri olan kişiler ya da saldırganlık sularının çok yüksek olduğu yörelerde yaşayan kişiler üzerinde olumsuz etki yaratır.

Ancak,

-ğrenme

-Kontrolün kaybolması

-Duyarsızlaştırma etkileri nedeniyle medyadaki şiddete hayır diyoruz.

d)Kültür

Birçok kültürde saldırganlık bir dereceye kadar onaylanmaktadır. Şiddetin norm olarak kabul edilmesi ve toplum tarafından değer verilmesi koşullar uygun olduğunda insanları az yada çok saldırganlık göstermeye eğilimli kılmaktadır (rn. kan davaları).

SALDIRGANLIğI ÖNGÖRMEKTE KULLANILAN BULGULAR

- 1) Yüksek düzeyde zarar verme niyeti,
- 2) Kurbanın varlığı,
- 3) Sık ve açık tehditlerde bulunma,
- 4) Somut plan yapma,
- 5) Şiddet araçlarına kolaylıkla ulaşabilme imkanı,
- 6) Kontrolü yitirmeye dair önceki yaşamından sağlanan bilgi,
- 7) Devamlı öfke, düşmanlık veya küskünlük duyguları,
- 8) Şiddeti seyretmekten hoşlanma,
- 9) Merhametsizlik,
- 10) Kendisini kurban olarak görme,
- 11) Çocuklukta kötü muamele ve yoksunluk,
- 12) Evde sıcaklık şefkat ve ilgi azlığı,
- 13) Erken ana baba kaybı,
- 14) Çocuklukta yangın çıkarma, yatak ıslatma ve hayvanlara zalim davranma,
- 15) Daha önceden şiddet eylemlerinde bulunmuş olma,
- 16) Dikkatsiz ve tedbirsiz araba kullanma...

Saldırganlık Kontrol Edilebilir mi?

- Toplumun saldırganlığı nasıl kontrol edebileceği sorusuna hiç kimse kesin bir cevap verememektedir. Ancak, sosyal psikologlar toplumda saldırganlığın kontrol edilebilmesiyle ilgili olarak bazı önerilerde bulunabilmektedirler.
- Çocuk yetiştirme pratiklerini ve sosyalleşme pratiklerini değiştirmek gerekmektedir. Eğer çocuklar kişiler arası çatışma durumunu yapıcı ve şiddete başvurmadan çözmeyi öğrenebilirlerse saldırgan senaryoları kullanma olasılıkları daha düşük olacaktır.
- Saldırgan davranışların ödüllendirilmemesi zamanla çocuğun şiddete daha az başvurmasına yol açacaktır. Diğer yandan olumlu davranışlarla ilgili pekiştireç verilmesi ve saldırgan davranışlara fazla dikkat yöneltilmemesi saldırgan davranışları azaltmaktadır(**Sosyal Öğrenme Yaklaşımı**).
- Ebeveynler saldırganlığı teşvik eden ip uçlarını azaltmalı ve saldırgan olmayan modellerin gösterilmesini sağlamalı ve model olmalıdır.
- Engellenmenin ortadan kaldırılması ve engellenme yaşayan kişilerin ufak tefek saldırgan davranışlar göstermesine izin verilmesi yolu ile saldırganlık ortadan kaldırılabilir (**Engellenme-Saldırganlık Kuramı**).

- Saldırganlık dürtülerinin, saldırganlığın açığa vurulması ya da boşaltılması yoluyla azaltılabileceği öne sürülmektedir. Freud bu sürece saldırganlık duygularının boşalımı (catharsis) adını vermiştir (**İçgüdü Yaklaşımı**). Modern toplumlarda saldırganlık içgüdüleri bastırıldığı için, bu içgüdülerin yarattığı yıkıcı enerji, rekabet, başarı arzusu, saldırgan politik fikirler, sert ve saldırgan spor karşılaşmaları vb. faaliyetlerle boşaltılmalıdır. Kısaca saldırganlık daha yararlı ve olumlu hedeflere yöneltilmeli, yıkıcı ve zararlı olmayan şekillerde saldırganlık gösterebilme fırsatı verilmelidir (Taylor, vd. 2000).
- Sosyal ve ekonomik adaletsizliklerin ve haksızlıkların önlenmesi saldırgan davranışın önlenmesinde temel noktadır. Çok zengin olan ile çok fakir olan arasındaki eşitsizlik toplumun bir özelliği olduğu zaman, toplumun büyük bir kesimi kendi durumunu umutsuz olarak gördüğü zaman ve kaybedecek bir şeyleri olmadığını düşündüğü zaman adaleti sağlamanın yolu olarak şiddet gösterilebilmektedir.
- Silahların erişilebilirliğini azaltmak,
- Saldırganlık tepkisi gösteren kişilerin yapıcı aktivitelerde bulunmaya yönlendirilmeleri,
- Cezalandırılma korkusu ya da öç alınması olasılığının saldırgan davranışı bastıracağı düşünülmektedir. Ancak bazı durumlarda bu ters etki yaratmakta ve saldırganlığı arttırmaktadır. Bu yüzden cezanın tek başına saldırganlığı kontrol edebileceğini düşünmek yanlıştır.



Tecavüzcülerin özellikleri ve türleri

- Genellikle dağılmış ailelerden geliyorlar
- Kendilerini seven bir bakıcıları olmamış
- Cinsel veya fiziksel tacize uğramışlar
- Cezaevinde bulunmuşlar

Erkekler güç ve kontrol sergilemek, öfkesini ifade etmek ve cinsel uyarım yaşamak gibi çeşitli sebeplerin bileşiminden dolayı tecavüz etmektedir.

Ayrıca erkeklerin kadınlar hakkında inandığı, tecavüz miti olarak adlandırılan yanlış inanışlarda (sadece kötü kızlar tecavüze uğrar, sağlıklı bir kadın istemediği sürece tecavüze uğrayamaz gibi) tecavüze katkı sağlamaktadır.

Not: Şu anda erkekleri birer tecavüzcü haline neyin getirdiği ile ilgili genel olarak kabul edilmiş bir teori yok.

- Tecavüzcüler öfke, cinsel şiddet, güç ve kontrolün farklı derecelerini ve kombinasyonunu göstermektedir.
- Tüm tecavüzlerin %70'ini gerçekleştiren güç tecavüzcüsü fiziksel zarar verme amacıyla değil, sahip olma amaçındadır.
- Sadist tecavüzcü tüm tecavüzlerin %5 inden azından sorumludur ve en tehlikelidir. Cinsellik ve saldırganlık birbiri ile kaynaşmıştır ve fiziksel güç kullanmak onun üzerinde uyarıcı ve heyecan verici bir etkiye sahiptir.
- Öfke tecavüzcüsü için tecavüz düşünmeden yapılmış vahşi ve kontrol edilemez fiziksel şiddet anlamına gelir.
- Tanıdık veya randevu tecavüzcüsü kurbanını tanır ve cinsel ilişkiye zorlamak için sözel yada fiziksel baskı kullanır.

ÇOCUKLARDA SALDIRGANLIK KONTROL PROGRAMLARI

Bilişsel problem çözme becerileri eğitimi

Çocuklara ne kadar sinirlenirse sinirlensinler vurmamaları, saldırmamaları veya tekmelememeleri gibi belli kurallar öğretilir. Çocuk bu kurallara uyduğu zaman özel olarak pekiştirilir.

Çocuğun düşünmeden yapılmış hareketlerini durdurmayı öğrenmesi için “kendimi durdurabilirim” gibi ifadeleri kullanması öğretilir.

Çocuğa engellendiği zaman saldırganlık dışında alternatif çözümler öğretilir: El çırpma, kağıt karalama veya kasların kasılıp gevşetilmesi.

Anne Baba Yönetimi Programı

Çocukların istediklerini elde etmek için kullandıkları saldırgan davranışları pekiştirmemek,

Uygun davranışları pekiştirmek

Mantıklı kurallar oluşturmak

KAYNAKLAR

- Freedman, J.L., D.O. Sears, J.M. Carlsmith. (1998). Sosyal Psikoloji, çev. A. Dönmez, Ankara: İmge Kitabevi.
- Aronson E., T.D. Wilson ve R.M. Akert (2005). New Jersey: Prentice Hall.
- Hogg, M.A. ve J. Cooper (2003). The Sage Handbook of Social Psychology. London. Sage Publication
- Franzio, S.L. (1996). Social Psychology. New York: Wiley.
- Baron, R.A. ve Byrne, D. (2000). Social Psychology. New York: Academic Pres.
- Kenrick, D.T., S.T. Neuberg, R.B. Cialdini. (1999). Social Psychology. Hillsdale, N.J: Erlbaum.
- Worchel, S., J. Cooper, G.R. Goethals, J.M. Olson. (2000). Social Psychology. Belmont: Wadsworth.